

Michał Gawlikowski, Maria Krogulska

Wyspa Bidżan

Informator Archeologiczny : badania 15, 291-292

1981

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Badania w roku bieżącym skupiły się głównie na bardzo dokładnym kartowaniu geologicznym i ekologicznym stanowisk pradziejowych Wadi Kubbantiya, a ponadto na rozwiniętej eksploracji dwóch najważniejszych stanowisk zawierających od ponad 30 do 10 poziomów kulturowych. Na stanowiskach tych w roku bieżącym rozkopano dość znaczne powierzchnie kulturowe oraz uzyskano bardzo bogaty zbiór szczątków roślinnych, a wśród nich kilkasiet ziaren zbóż.

Prace będą kontynuowane.

IRAK

WYSPA BIDŻAN

Polska Stacja Archeologii
Śródziemnomorskiej UW
w Kairze

Badaniami kierowali doc. dr hab. Michał Gawlikowski oraz dr Maria Krogulska. Finansuje Dyrekcja Generalna Starożytności Iraku oraz Polska Stacja Archeologii Śródziemnomorskiej. Trzeci i czwarty sezon badań /1. IV. - 10. V. i 22. X. - 25. XI. 1981 r. /.

Wyspa Bidżan znajduje się na Eufracie w odległości około 100 km od granicy syryjskiej. Badania mają charakter ratunkowy i związane są z budową zbiornika wodnego /tzw. Haditha Project/. Wyspa stanowi twierdzę asyryjską, wykorzystywaną w okresach partyjskim, rzymskim, sasanidzkim i islamskim.

Badania trzeciego sezonu miały na celu zbadanie stratygrafii zabudowy wyspy na odcinku otwartym w poprzednim sezonie bezpośrednio na zewnątrz muru twierdzy asyryjskiej starszej fazy. Stwierdzono, że warstwa partyjska /I-II w. n. e. / znajduje się tam na calcu utworzonym przez wydniętą rzeczną jaka narosła przy murze. Wydma ta była początkowo wykorzystywana jako cmentarzysko. Wyeksplorowano trzy groby; zmarłych składano w dostosowanych do tego celu naczyniach zasobowych z bardzo skromnym wyposażeniem w postaci jednego lub dwóch naczyń. Bezpośrednio nad grobami znajdują się kamienne fundamenty budowli o charakterze mieszkalnym oraz zapewne magazynowym. Zabytki ruchome jakie można wiązać z tą warstwą są bardzo nieliczne i mało charakterystyczne.

W opuszczonej budowlu zainstalowano piec ceramiczny wkopany w całość do głębokości 2 m. Jest on prawdopodobnie niemal współczesny budynkom położonym powyżej, które wykorzystują fundamenty wcześniejszej warstwy. Zachowały się one również na poziomie fundamentów, jednakże nagłe ich opuszczenie sprawiło, że wypełnisko zachowało liczne zabytki ruchome, mianowicie ceramikę, w szczególności wielką ilość naczyń zasobowych, oraz rzymskie monety z I połowy III w. n. e. Wiążemy tę warstwę z okupacją rzymską w okresie dynastii Sewerów. Choć obecność garnizonu rzymskiego wynikała już ze znalezisk poprzedniego sezonu, tym razem mogliśmy stwierdzić, że zabudowa z nim związana jest znacznie solidniejsza niż początkowo przyjmowaliśmy.

W czwartym sezonie badania koncentrowały się na wschodnim skraju wyspy, w miejscu gdzie narożnik starszej fazy umocnień asyryjskich łączy się z murem fazy młodszej. Odsłonięto znaczną powierzchnię wraz z narożnikiem muru i przyległym płytowaniem dziedzińca starszej fortecy.

Materiał ceramiczny datuje młodszą fazę umocnień na okres neoasyryjski /IX-VII w. p. n. e. /. Odcinek ten wymaga jeszcze dalszych badań.

Odsłonięto również jeszcze jeden grób z epoki partyjskiej, tym razem murowany; jest to podziemna konstrukcja skrzyniowa z wtórnie użytym blokiem konstrukcyjnym jako elementem przykrycia. W grobie znaleziono dwa szkielety i skromną zastawę, analogiczną do wyposażenia wcześniej eksplorowanych grobów.

Badania będą kontynuowane w 1982 r., głównie celem lepszego zbadania warstwy asyryjskiej.

JUGOSŁAWIA

DEBREŠTE, S. R. Macedonia
Stanowisko "Gradište"

Polska Akademia Nauk
Instytut Historii Kultury
Materialnej w Warszawie
Instytut Kultury Starosłowiań-
skiej w Prilepie

Badaniami kierowała ze strony polskiej dr Jadwiga Rauhutowa, ze strony macedońskiej dyrektor Instytutu Kultury Starosłowiańskiej w Prilepie dr Boško Babić. Nadzór naukowy sprawował prof. dr hab. Witold Hensel. Ósmy sezon badań. Finansował Instytut Historii Kultury Starosłowiańskiej w Prilepie. Osadnictwo neolityczne, późnorzymskie, wczesnobizantyjskie i wczesnośredniowieczne.

W roku sprawozdawczym kontynuowano badania na stanowisku "Gradište" w miejscowości Debrešte. Prace koncentrowały się w części położonej na zachód i północny zachód od bazyliki wczesnobizantyjskiej /VI w. /. W ich trakcie odkryto elementy dalszej zabudowy wczesnobizantyjskiego miasta Debrešte /z V-VI w. / oraz słowiańskie osadnictwo w tym miejscu z VII do XII wieku. Szczególnie ważne było odsłonięcie dwóch grobów ciałopalnych, słowiańskich o charakterze przyjściowym między obrządkiem ciałopalnym a szkieletowym, co jak dotąd stanowi wielką rzadkość wśród znalezisk na terenie Jugosławii. Groby te pochodzą w przybliżeniu z VII wieku.

Badania dostarczyły także dużej ilości ułamków naczyń pochodzących z najstarszego, wczesnośredniowiecznego osadnictwa słowiańskiego na terenie Macedonii, a także z wieków młodszych. Są to okazy m. in. całkowicie ręcznie leplone, niezdobione oraz górną i całkowicie obtoczone. Interesująco przedstawia się także zestaw ceramiki wczesnobizantyjskiej, której analiza pozwala stwierdzić wpływ garncarstwa bizantyjskiego na rozwój lokalnej, macedońskiej, słowiańskiej ceramiki wczesnośredniowiecznej.